special finds. Fragments of pots and stove tiles comprised the bulk of the mass finds (Fig. 4). The special finds were predominantly coins, with Polish and Lithuanian shillings of John II Casimir Vasa, minted in 1660–1666, being the most common. Other notable coins included: a grosz of Sigismund II Augustus, minted in 1562; a 2-denar coin of Sigismund II Augustus, minted in 1570; and a Livonian (Riga) shilling of Sigismund III Vasa, minted in 1622 (Fig. 5).

Vytenis Šagamogas, Ignas Sadauskas, Ramūnas Šmigelskas

Baltojo skersgatvio 8 tyrimai 2022 m.

2022 m. birželį atlikti žvalgomieji tyrimai sklype – Baltajame skersgatvyje 8, suprojektuoto daugiabučio pastato statybos vietoje ir kitose neužstatytose minimo sklypo vietose. Tirta vieta patenka į Vilniaus senojo miesto ir priemiesčių archeologinės vietovės (UK 25504) teritoriją. Ji lokalizuojama istorinio Užupio priemiesčio 75A kvartalo teritorijoje. Priemiestis formavosi greta svarbaus Polocko ir Vitebsko kelio, o sparčiau augti pradėjo XV a. Šv. Petro ir Pauliaus cerkvė, pastatyta XVI a., link kurios susiformavo iki jos einantys keliai – dabartinės Užupio ir Malūnų gatvės. Ši priemiesčio dalis pradėta urbanizuoti tik XVII a. XVIII a. čia plytėjo miestiečių daržai ir sodai. Iš istorinių kartografinių duomenų žinome, kad tiriamame sklype pirmasis menkas užstatymas atsiranda tik pačioje XVIII a. pabaigoje. XIX a. sklype jau aptinkami bent 3 stovėję pastatai 2 galais į gatvę. Iki šių dienų išlikęs, tačiau planuojamas griauti sklype stovintis ūkinis pastatas statytas apie 1940 m.

Tiriamo sklypo artimiausia aplinkinė teritorija ne kartą archeologų tyrinėta. Vertingiausios naujos informacijos suteikė 2003, 2012, 2013 ir 2016 m. tyrimai. 2003 m. V. Vainilaitis atliko detaliuosius tyrimus ir žvalgymus Polocko g. 6. Jų metu ištirtos 4 perkasos, iš viso 2175,5 m^2 plotas. Žvalgytas 2409,5 m^2 plotas. Fiksuotas 1,3–2,5 m storio XVI–XX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis su daug to laikotarpio radinių. Fiksuotos kelios XIX a. II pusės–XX a. pradžios medicininių indų ir reikmenų šiukšlių duobės. Atidengti XVIII–XIX a. mūrinio ir medinio užstatymo bei akmenų grindinio fragmentai. Užfiksuotos XVII a. mūrinės skliautinės krosnies liekanos (*ATL 2003 metais*, 2005, p. 234–236). 2012 m. D. Antropikaitė atliko žvalgomuosius tyrimus Polocko g. 12–1. Jų metu ištirtas 1 šurfas, iš viso 2 m^2 plotas. Fiksuotas 1,3–2 m storio XVII–XX a. datuojamas vietomis supiltinis kultūrinis sluoksnis su to laikotarpio radiniais. Apie 1–1,1 m gylyje fiksuotas XVII a. ūkinės duobės pakraštys (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 462–463). 2013 m. L. Girlevičius atliko žvalgomuosius tyrimus Polocko g. 6. Jų metu ištirti 3 šurfai, iš viso 6 m^2 plotas. Fiksuotas 1–2,7 m storio XV–XX a. datuojamas vietomis permaišytas kultūrinis sluoksnis su to laikotarpio radiniais, atidengti nedatuoto akmenų grindinio fragmentai (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 3584–359). 2016 m. V. Muralis atliko žvalgomuosius tyrimus Polocko g. 14. Jų metu ištirti 2 šurfai, iš viso 4 m^2 plotas. Fiksuotas 1–1,6 m storio XVII–XX a. datuojamas vietomis supiltinės kilmės kultūrinis sluoksnis su to laikotarpio radiniais, atidengti XVIII a. II pusės mūrinės sienos fragmentai. Fiksuotas XVII–XVIII a. plūktos molio aslos sluoksnis (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 382–384).

2022 m. suprojektuoto daugiabučio pastato statybos vietoje ir kitose neužstatytose minimo sklypo vietose ištirti 5 šurfai – iš viso 10 m^2 plotas (1 pav.), fiksuotas iki 0,8–2,2 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio chronologija apima

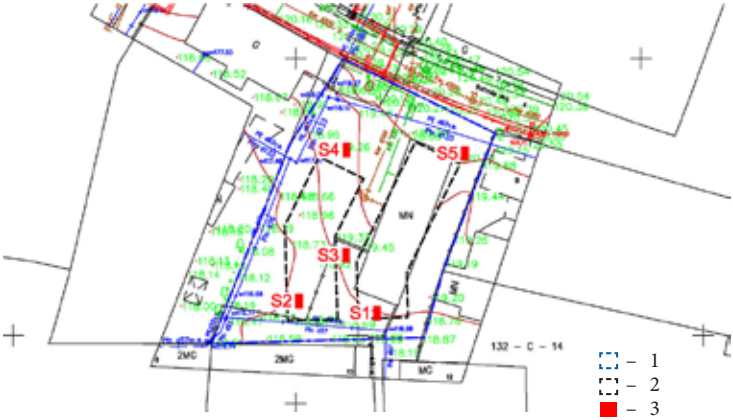

1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – tirto sklypo ribos; 2 – suprojektuoto pastato kontūras; 3 – ištirti šurfai. I. Sadausko brėž.

Fig. 1. Area plan: 1 – plot boundary; 2 – outline of the proposed building; 3 – test pits.

XVI–XXI a. pradžią. Šurfe 1 po viršutiniais XIX–XX a. suformuotais horizontais, apie 1–1,2 m gylyje, fiksuotas iki 30–40 cm storio XVII a. II pusėje–XVIII a. susiformavęs horizontas su to laikotarpio radiniais. Įžemis pasiektas apie 1,3–1,95 m gylyje. Šurfe 2 po viršutiniais XIX–XXI a. pradžioje suformuotais horizontais, apie 0,8–1 m gylyje fiksuotas iki 30–50 cm storio XVII a. II pusėje–XVIII a. susiformavęs horizontas su XVI–XVIII a. datuojamais radiniais. Įžemis pasiektas apie 1,2–1,35 m gylyje (2 pav.). Šurfe 3 po viršutiniais XIX–XXI a. pradžioje suformuotais horizontais, apie 0,9–1 m gylyje fiksuotas iki 20–40 cm storio XVII a. II pusėje–XVIII a. susiformavęs horizontas su to laikotarpio radiniais. Giliau šurfo Š dalyje fiksuotas iš dalies atidengtas iki 70 cm storio XVI a. susiformavusios apie 1x0,72 m dydžio ūkinės duobės pakraštys. Įžemis pasiektas apie 1,2–2,2 m gylyje.

Šurfe 4 viršutiniuose supiltiniuose horizontuose, apie 40 cm gylyje, atidengtas apardytas mūrinio rūsio skliauto fragmentas (3 pav.), datuotas XVIII a. pabaiga–XIX a. pradžia. Skliautas sumūrytas iš gelsvų ir rausvų plytų, rištų kalkiniu skiediniu. Rūsys užverstas gausiomis XIX–XX a. buitinėmis šiukšlėmis ir statybinėmis griuvenomis. Atidengtas fragmentas

2 pav. Šurfo 3 vaizdas iš R. I. Sadausko nuotr.

Fig. 2. Test pit 3, viewed from the E.

užėmė didžiąją dalį šurfo ploto, todėl įžemis nepasiektas. Šurfe 5 po viršutiniais XIX–XX a. suformuotais horizontais, apie 70–90 cm gylyje, fiksuotas iki 30–40 cm storio XVII a. II pusėje susiformavęs horizontas su XVI–XVIII a. datuojamais radiniais. Šiame horizonte apie 90 cm gylyje atidengtos iš lauko akmenų krauto pamato liekanos, datuotos XVII a. II puse. Akmenys tarpusavyje rišti moliu. Giliau fiksuotas iki 20–30 cm storio XVI a. susiformavęs horizontas, kuriame aptikta to laikotarpio radinių. Atlikus tyrimus nustatyta, kad intensyvesnis kultūrinis sluoksnis susiformavo sklypo centrinėje ir Š dalyse. Apatinių kultūrinio sluoksnio horizontų situacija rodo, kad juose

3 pav. Šurfe 4 atidengti rūsio fragmentai iš ŠV. I. Sadausko nuotr.

Fig. 3. Remnants of a cellar unearthed in test pit 4, viewed from the NW.

4 pav. Radiniai: 1 – XVI a. Niurnbergo skaičiavimo žetonas; 2 – 1626 m. Zigmanto III Vazos šilingas. K. Mimo nuotr.

Fig. 4. Finds: 1 – a 16th-century Nuremberg counting token; 2 – a shilling of Sigismund III Vasa, minted in 1626.

galėjo būti vykdoma agrarinio pobūdžio veikla. Taip pat pasitvirtino, kad šioje miesto dalyje esama išlikusių ankstyvų kultūrinio sluoksnio horizontų ir įgilintų struktūrų.

Tyrimų metu rasti ir inventorinti 124 radiniai – XVI–XX a. buitinės keramikos šukės, XVI–XVII a. dubeninių ir plokštinių koklių fragmentai, XVII–XIX a. metaliniai ir stiklo dirbiniai. Aptikti ir 7 numizmatiniai radiniai, tarp jų išsiskyrė 1626 m. Zigmanto III Vazos sidabrinis šilingas ir XVI a. Niurnbergo skaičiavimo žetonas (4 pav.). Radiniai perduoti LNM.

Excavations at 8 Baltasis Skersgatvis in 2022

In 2022, five test pits (10 m^2 in total) were excavated at the site of the planned apartment building at 8 Baltasis Skersgatvis (Fig. 1). A cultural layer spanning the 16th to the 21st century was recorded and measured at 0.8–2.2 m in thickness (Fig. 2). The lower horizons of the cultural layer were formed in the 16th–18th centuries. Fragments of buildings from the mid-17th to the early 19th century were uncovered (Fig. 3). The excavation yielded 124 finds: household pottery sherds from the 16th–20th centuries, fragments of stove tiles from the 16th–17th centuries, metal and glass artefacts from the 17th–19th centuries, and 7 coins (Fig. 4).

Tadas Šimanauskas

Augustijonų gatvė 5

2023 m. Vilniuje, Augustijonų g. 5 sklypo vidiniame kieme, pastato pamato hidroizoliacijos darbų vietoje, atlikti žvalgymai ir detalieji tyrimai. Formuotos 4 perkasos: bendras tirtas plotas 115,9 m^2 plotas, o įžemis pasiektas 44 m^2 (1 pav.).

Anksčiau archeologiniai tyrimai tiek pačiame sklype, tiek jo aplinkoje vykdyti ne kartą. Aktualiausi 2023 m. planuojamų hidroizoliacijos darbų vietose atlikti žvalgomieji tyrimai. Jų metu ištirti 7 2x2 m dydžio šurfai (J. Dobeikienė) (*LIIR*, f. 1, b. 11161), bendrai ištirtas 28 m^2 plotas. Numatomų darbų vietoje tirtame šurfe 7 fiksuotas susiformavęs 2,2–2,5 m storio piltinės kilmės kultūrinis sluoksnis datuo-